

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa G. S.

przeciwko C. Sp. z o.o. z/s w T.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 czerwca 2016 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w P.

z dnia 2 października 2015 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie w części dotyczącej
odrzućcia skargi kasacyjnej i w tym zakresie przekazuje sprawę
do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 2 października 2015 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. – w sprawie z powództwa G. S. przeciwko C. . Spółce z o.o. o zapłatę – odrzucił skargę kasacyjną powoda od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 22 maja 2015 r.; odrzucił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w P. z dnia 4 września 2015 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że pełnomocnik powoda wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 22 maja 2015 r., wraz z wnioskiem o

zwolnienie powoda od kosztów sądowych w postaci opłaty od skargi. Postanowieniem z dnia 4 września 2015 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił wniosek powoda o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. Odpis tego postanowienia Sąd doręczył pełnomocnikowi powoda 9 września 2015 r. wraz z pismem z dnia 7 września 2015 r., wzywającym do usunięcia braku skargi kasacyjnej przez uiszczenie opłaty stosunkowej od skargi w kwocie 2.626 zł w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Pismem z dnia 16 września 2015 r. pełnomocnik powoda wniósł zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w P. z dnia 4 września 2015 r., zaskarżając powyższe postanowienie w całości, wnosząc o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powoda od kosztów sądowych w całości, bądź przynajmniej w części, a ewentualnie - o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Ani powód ani jego pełnomocnik, w terminie do 16 września 2015 r. nie uiszcili opłaty stosunkowej od skargi kasacyjnej.

Sąd Okręgowy uznał, że zażalenie pełnomocnika powoda na postanowienie Sądu Okręgowego z 4 września 2015 r. oddalające wniosek powoda o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej podlega odrzuceniu jako niezaskarżalne postanowienie Sądu drugiej instancji, nie kończące postępowania w sprawie, nie objęte zakresem przepisu art. 394² §1 k.p.c., do którego nie ma zastosowania art. 394 § 1 k.p.c. Nie zostało ono także wymienione w katalogu określonym w art. 394¹ § 1 k.p.c.

Uzasadniając odrzucenie skargi kasacyjnej Sąd Okręgowy wskazał, że w związku z oddaleniem wniosku o zwolnienie od kosztów, Sąd wezwał powoda do uzupełnienia braku opłaty od skargi kasacyjnej w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Opłata stosunkowa od skargi kasacyjnej w kwocie 2.626 zł nie została uiszczona ani we wskazanym terminie (16 września 2015 r.), ani też do dnia dzisiejszego. W konsekwencji przedmiotowa skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. jako nieopłacona.

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 2 października 2015 r. – w części dotyczącej odrzucenia skargi kasacyjnej – złożył powód zarzucając naruszenie art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne i dowolne

uznanie, że biorąc pod uwagę sytuację materialną powoda, nie ma podstaw do zwolnienia go od kosztów sądowych w całości, co skutkowało oddaleniem wniosku o zwolnienie powoda od kosztów i następnie odrzuceniem zażalenia na postanowienie oddalające wniosek w tym zakresie oraz odrzuceniem skargi kasacyjnej z uwagi na stwierdzony brak fiskalny w zakresie opłaty sądowej. W ocenie żalącego z oświadczenia o stanie majątkowym jednoznacznie wynika, że powód nie jest w stanie ponieść całości kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, a co za tym idzie, nie było podstaw do wydania wskazanych postanowień.

Żalący się wniósł o kontrolę na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 4 września 2015 r., oddalającego wniosek o zwolnienie powoda od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej; uchylenie zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu; orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego, według norm przepisanych, w tym o kosztach zastępstwa procesowego powoda.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że katalog zaskarżalnych do Sądu Najwyższego postanowień jest zamknięty i nie obejmuje postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych. Nie oznacza to jednak, że niezaskarżalne postanowienie sądu drugiej instancji, odmawiające zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, uchyla się spod jakiejkolwiek kontroli Sądu Najwyższego. Jeśli skutkiem odmowy zwolnienia od opłaty jest nieopłacenie skargi kasacyjnej, a to doprowadziło do jej odrzucenia, to wówczas Sąd Najwyższy, rozpatrując zażalenie na postanowienie odrzucające skargę kasacyjną, rozstrzyga - na wniosek strony na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. - również o postanowieniu sądu drugiej instancji o odmowie przyznania zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2014 r., I PZ 5/14, LEX nr 1475155 i powołane w nim orzecznictwo Sądu Najwyższego).

Żalący się w rozpatrywanym zażaleniu - skierowanym przeciwko odrzuceniu skargi kasacyjnej – złożył wniosek o kontrolę na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 4 września 2015 r., oddalającego wniosek o zwolnienie powoda od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. Trafne jest twierdzenie zażalenia, że nieznane są motywy tego postanowienia; zaskarżone postanowienie zawiera zaś jedynie argumentację odnoszącą się do odrzucenia skargi kasacyjnej z uwagi na jej nieopłacenie oraz stwierdzenie niedopuszczalności zażalenia na niezaskarżalne postanowienie Sądu w przedmiocie odmowy zwolnienia powoda od kosztów sądowych. Uniemożliwia to skontrolowanie prawidłowości stanowiska Sądu Okręgowego w zakresie - jak to podnosi zażalenie - prawidłowości oceny merytorycznych podstaw do odmowy przedmiotowego zwolnienia. Z uwagi na to, że postanowienie Sądu drugiej instancji rozstrzygające wniosek o zwolnieniu od kosztów sądowych nie podlega odrębnemu zaskarżeniu i nie jest uzasadniane, może natomiast być przedmiotem kontroli na etapie badania zasadności postanowienia o odrzuceniu nieopłaconej skargi kasacyjnej, konieczne jest przedstawienie motywów odmowy zwolnienia od kosztów w uzasadnieniu postanowienia o odrzuceniu skargi z powodu jej nieopłacenia. Niezamieszczenie informacji wyjaśniającej przesłanki oceny, że strona jest w stanie uiścić opłatę od skargi kasacyjnej uniemożliwia kontrolę zasadności tego stanowiska (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 127/12, LEX nr 1341729).

Uwzględniając przedstawioną argumentację Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji, przy zastosowaniu art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.